

ଏହା କ'ଣ

ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଉଦ୍ଭିଦର ଶକ୍ତି ସାଇତା ଓ ଶକ୍ତି ପରିବହନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଏ । ବିଶେଷ ଭାବେ ଏହା ପିଲ ହେବା, ଚେର ବୃଦ୍ଧି, ଫୁଲ ହେବା ଓ ଫସଲ ପାକଳ ହେବା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ ।

ଏହା କାହିଁକି ଓ କେଉଁଠି ଘଟିଥାଏ

ଧାନବାସ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରମୁଖ ଅଞ୍ଚଳରେ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଅମ୍ଳାୟ ମାଟି ଥିବା ଜିପ ଜମିରେ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ସାର ମାଟିରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହୁଥିବାରୁ ଏହି ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ଓ ଫସଲର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ।

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାୟ ୭୦-୮୦% ଜମିରେ କମ୍ ପରିମାଣର ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଉପଲବ୍ଧ ଥାଏ ।

ନିମ୍ନ ପ୍ରକାର ମୃତ୍ତିରେ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ :

- ଅଳ୍ପ ଜୈବିକ ପଦାର୍ଥ ଥିବା ଓ କମ୍ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ରହିଥିବା ବାଲିଆ ମାଟି
- ଶୁଖି ଯାଇଥିବା ମାଟି, ଅମ୍ଳାୟ ମାଟି ଓ ମଟାଳ ମାଟିଥିବା ଜିପ ଜମି, ଯେଉଁଠାରେ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ସାର ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ମାଟି ସହିତ ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହେ ଅବକ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ଖାଲୁଆ ଜମି
- ଚୂନ ପଥର ଥିବା ଲୁଣି ଓ କ୍ଷାରୀ ମାଟି
- ଅଙ୍ଗାରାକୃତ ପିଟ୍ ମାଟି
- ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣର ସଜ୍ଜିତ ଥିବା ଆଲୁମିନିୟମ୍ ଓ ଲୌହ ଦ୍ୱାରା ଅମ୍ଳାୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଦ୍ରବ୍ୟ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଏସିଡ୍ ସଲ୍‌ଫେଟ୍ ମାଟି

କିପରି ଚିହ୍ନଟ କରାଯିବ

ନିମ୍ନ ଲକ୍ଷଣ ପାଇଁ କିଆରୀକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରନ୍ତୁ :

- ରୁଗୁଡ଼ିଆ ଗଛ
  - ପିଲ ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ
  - ପୁରୁଣା ପତ୍ର ସରୁ, ଛୋଟ ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସିଧା ହେବା ସହିତ ଅପରିଷ୍କାର ଗାଡ଼ ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ଦେଖାଯାଇଥାଏ
  - କାଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ସରୁ ଓ ତାକୁଡ଼ି ପରି ହୋଇ ଉଦ୍ଭିଦର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବ୍ୟାହତ ହେବା
- ପତ୍ର ସଂଖ୍ୟା, କେଣ୍ଡା ସଂଖ୍ୟା ଓ କେଣ୍ଡାରେ ଦାନା ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ । କଅଁଳ ପତ୍ର ସୁସ୍ଥ ଦେଖାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ପୁରୁଣା ପତ୍ର ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ହୋଇ ମରିଯାଏ ।

ଗଛ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତୁ :

- ଉଭୟ ଯବକ୍ଷାର ଓ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ହେଲେ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଲକ୍ଷତ୍ ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ହୋଇଯାଏ
- ଏହି କିସମ ଆଲୋସିଆନିକ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା କ୍ଷମତା ଥିଲେ ପତ୍ରରେ ଲାଲ୍ ବା ପାଟଳ ରଙ୍ଗ ଦେଖାଯାଏ

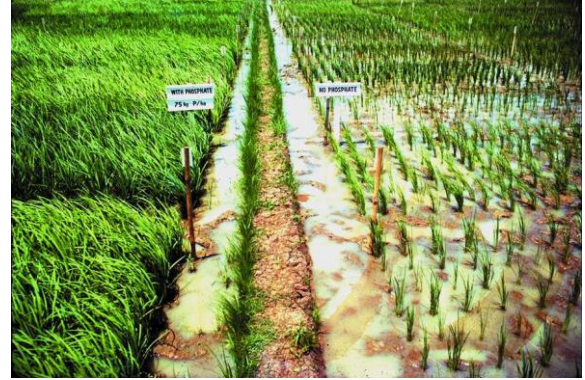
ଅଳ୍ପରୁ ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ହୋଇଥିଲେ, କିଆରୀରେ ଚିହ୍ନଟ କରିବା କଷ୍ଟକର

ଅନେକ ସମୟରେ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ଜନିତ ଲକ୍ଷଣ ସହିତ ଖାଦ୍ୟସାରଜନିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ଯଥା ଅମ୍ଳାୟ ଜମିରେ ଲୌହ ବିଷାକ୍ତତା, ଦସ୍ତା ଅଭାବ, ଲୌହ ଅଭାବ ଏବଂ କ୍ଷାରୀୟ ଜମିରେ ଲବଣତା ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମାନ ମଧ୍ୟରେ ବିଳମ୍ବରେ ପାକଳ ହେବା (ପ୍ରାୟ ଏକ ସପ୍ତାହ) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ଉଚ୍ଚତ ହେଲେ ଗଛରେ ଆଦୌ ଫୁଲ ଆସି ନଥାଏ, ଅନେକ ଦାନା ଅଗାଡ଼ି ହୋଇଯାଏ ।

ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ଅତି ବେଶୀ ହେଲେ ଆଦୌ ଶସ୍ୟ ହୋଇ ନଥାଏ ।

ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ହେଲେ ଗଛ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ପତ୍ର ଓ ପିଲସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ

ଆକାଶ ଗଛର କାଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ସରୁ ଓ ତାକୁଡ଼ି ପରି ହୋଇଥାଏ

- ସାଧାରଣ ଗଛ ତୁଳନାରେ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଅଭାବ ଥିବା ଗଛଗୁଡ଼ିକ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇଥାଏ

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ ଆଧାରିତ ଫସଲ ପଛତର ଉତ୍ପାଦିକତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ କୃଷକଙ୍କ ଆୟ ବୃଦ୍ଧି

Website: www.rkbodisha.in , Email: contact@rkbodisha.in

କିପରି ପରିଚାଳନା କରାଯିବ

- ଉନ୍ନତ ମାନର ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ କିଷମର ବିହନ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ।
- ଅମ୍ଳାୟ ମାଟି ଥିବା ଜମିରେ ଉପଭୋଗେ ଫସଲର ସାର ବ୍ୟବହାର କରିପାରୁଥିବା ଧାନ କିଷମ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ।
- ଧାନ ପରେ ଧାନ ଚାଷ କରାଯାଉଥିଲେ ଅମଳ ହେବାର ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଅଳ୍ପ ଗଭୀରର (୧୦ ସେ.ମି.) ଶୁଖିଲା ହଳ କରନ୍ତୁ । ଅଣଜଳସେଚନ ଜିପ ଓ ଖାଲ ଜମିରେ ମାଟି ଅମ୍ଳାୟ ଓ ଅନୁର୍ବର ହୋଇଥିଲେ; ଫସଲର ସାର ପ୍ରୟୋଗରୁ ସୁଫଳ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ମାଟିର ଉର୍ବରତା ସମ୍ପର୍କିତ ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟା ଯଥା ଅମ୍ଳାୟତା, ଆଲୁମିନିଅମ୍ ବିଷାକ୍ତତା ଏବଂ ମାଗ୍ନେସିୟମ୍, ପଟାସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟସାର ଅଭାବ ଆଦିର ସମାଧାନ କରାଯିବା ଦରକାର ।
- ଧାନ ନଡ଼ାକୁ ମାଟିରେ ପ୍ରବେଶ କରାନ୍ତୁ । ଯଦିଓ ନଡ଼ା ଦ୍ଵାରା କମ୍ ପରିମାଣର ଫସଲର ସ୍ଵ (ଏକ ଟନ୍ ନଡ଼ାରୁ ୧ କି.ଗ୍ରା. ଫସଲର ସ୍ଵ) ମାଟିକୁ ଯାଇଥାଏ, ତଥାପି ଦୀର୍ଘକାଳ ହିସାବକୁ ନେଲେ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣର ଫସଲର ମାଟିରେ ସାଇତି ରଖିପାରେ ।
- ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣର ଯବକ୍ଷାର ଓ ପଟାସ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ସହିତ ଅଶୁସାର ଅଭାବକୁ ଦୂର କରନ୍ତୁ ।
- ଫସଲ ଦ୍ଵାରା ମାଟିରୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଫସଲର ସ୍ଵ ରାସାୟନିକ ସାର, ଗୋବର ଖତ ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ (କମ୍ପୋଷ୍ଟ) ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ଵାରା ପୁନଃ ଭରଣ କରନ୍ତୁ ।
- ଭଲ ଭାବେ ଫସଲର ଜାତୀୟ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

କେତେକ କିଷମରେ ପୁରୁଣା ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ନାରଙ୍ଗି ବା ପାଟଳ ରଙ୍ଗର ହୋଇଥାଏ

ଅଧିକ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଦେଖନ୍ତୁ:

ଧାନ ଫସଲ ପଦ୍ଧତି ଆଧାରିତ ଜ୍ଞାନ ଭଣ୍ଡାର www.rkbodisha.in

ଧାନ ଚାଷ ପଦ୍ଧତି